

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

33 üncü Birleşim

16 . 2 . 1984 Perşembe

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	648	2. — Suudi Arabistan'a gidecek olan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e, Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/314)	654:655
II. — GELEN KÂĞITLAR	648	3. — Suudi Arabistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'na, Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/315)	655
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULLA SUNUŞLARI	649	IV. — SORULAR VE CEVAPLAR	655
A) <i>Gündem Dışı Konuşmalar</i>	649	A) <i>Sözlü Sorular ve Cevapları</i>	655
1. — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemlinin, Paris'te OECD nezdinde Çalışma Bakanlarının iştirakiyle yapılan Konferans ile Alman yetkilileri ve Türk işçileriyle temasları konusunda gündem dışı konuşması.	649:650	1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enerji üretimine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/9)	655
2. — İzmir Milletvekili Ahmet Süter'in, tütün ekici piyasası hakkında gündem dışı konuşması ve Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın cevabı.	651:654	2. — İzmir Milletvekili Mahmut Akkılıç'ın, Yükseköğretim Kanununun uygulanmasından doğan sorunlara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi. (6/10)	655
3. — İzmir Milletvekili H. Yılmaz Önen'in, Büyük ve Küçük Menderes nehirlerinin taşkınlarından çevrenin korunmasına dair gündem dışı konuşması.	654	3. — İstanbul Milletvekili Günseli Özka-ya'nın, vergi anlayışı konusundaki beyanına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi. (6/11)	655
B) <i>Tezkereler ve Önergeler</i>	654		
1. — Moskova'ya giden Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'na, Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/313)	654		

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Afyon Milletvekili Mustafa Şükrü Yüzbaşıoğlu, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa göre görevden alınan personelden suçsuz olanlarının göreve başlatılarak emeklilik hakkının kazandırılması konusunda,

Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş, Avrupa Konseyinin son toplantısı hakkında ve,

Ordu Milletvekili Hüseyin Avni Sağesen de, Eylül 1980 öncesi görev yerlerine gitmediklerinden müstafi sayılan öğretmenlere dair;

Gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Moskova'ya gidecek olan Başbakan Turgut Özal'ın dönüşüne kadar, Başbakanlığa Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ve,

Suudi Arabistan'a resmî bir ziyarette bulunacak olan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in dönüşüne kadar, Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'ın vekâlet edeceğine;

Dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı hakkındaki Meclis Soruşturması Önergesinin, Gündemin «Özel Gündemde Yer Alacak İşler» kısmında yer alması ve Meclis Soruşturması açılıp açılmaması konusundaki görüşmelerin 22 Şubat 1984 Çarşamba günkü birleşimde yapılmasına dair Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

Amasya Milletvekili Arsan Savaş Arpacıoğlu'nun, pancar taban fiyatına ve pancar üreticilerinin 1983 yılından kalan alacaklarına ilişkin sözlü sorusuna (6/8), Sanayi ve Ticaret Bakanı H. Cahit Aral cevap verdi.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enerji üretimine ilişkin sözlü soru önergesi. (6/9) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cemal Büyükbaş'ın tezkereyle talebi üzerine,

İzmir Milletvekili Mahmut Akkılıç'ın, Yükseköğretim Kanununun uygulanmasından doğan sorunlara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi. (6/10), soru sahibinin izni bulunması ve,

İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, vergi anlayışı konusundaki beyanına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi de (6/11), ilgili bakanın Genel Kurulda hazır bulunmaması nedeniyle;

Ertelendiler.

16 Şubat 1984 Perşembe günü saat 15.00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 15.45'te son verildi.

Başkan Kâtip Üye
Başkanvekili Adana
Halil İbrahim KARAL İ. Cüneyt CANVER
Kâtip Üye
Giresun
Yavuz KÖYMEN

II. — GELEN KÂĞITLAR

16 . 2 . 1984 Perşembe

Teklifler

1. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Ögünç ve 7 Arkadaşının, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi. (2/27) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.2.1984)

2. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Ögünç ve 6 Arkadaşının, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Ek 1 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifi. (2/28) (Sağlık ve Sosyal İşler; Plan ve Bütçe komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 15.2.1984)

Sözlü Soru Önergeleri

1. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının Afşin - Elbistan termik tesislerinde yaptığı inceleme gezisine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi. (6/18) (Başkanlığa geliş tarihi : 15.2.1984)

2. — Ordu Milletvekili Hüseyin Avni Sağesen'in, Fındık Üretimine Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanuna göre yayımlanması gereken yönetmeliğe ilişkin Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi. (6/19) (Başkanlığa geliş tarihi : 15.2.1984)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Halil İbrahim KARAL

KÂTİP ÜYELER : Cüneyt CANVER (Adana), Yavuz KÖYMEN (Giresun)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 33 üncü Birleşimini açıyorum. Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'nin, Paris'te OECD nezdinde Çalışma Bakanlarının iştirakiyle yapılan Konferans ile Alman yetkilileri ve Türk işçileriyle temasları konusunda gündem dışı konuşması.*

BAŞKAN — Gündeme geçmeden evvel üç arkadaşımıza gündem dışı söz vereceğim.

«OECD nezdinde Çalışma Bakanlarının iştirakiyle yapılan toplantı ile Almanya'da Federal Çalışma Bakanlığı ile yapılan görüşmeler» konusunda Sayın Bakan Kalemli, buyurun efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, Yüce Parlamentonun değerli milletvekilleri; 6-8 Şubat 1984 tarihlerinde Paris'te OECD nezdinde Çalışma Bakanlarının iştirakiyle toplanan «Yapısal Değişme ve İstihdam Artışı» konulu konferans ile bundan sonra 9-12 Şubat tarihleri arasında Almanya'da muhtelif şehirlerde, gerek Alman yetkilileri, gerekse işçilerimizle yaptığım konuşmalar, temaslar hakkında bilgi vermek için huzurlarınızdayım.

Paris'te OECD bünyesinde 6-8 Şubat 1984 tarihleri arasında düzenlenen Çalışma Bakanları konferansına Hükümetimizi temsilen iştirak ettim. Bu konferansın esas başlığı «Yapısal Değişme ve İstihdam Artışı» olmasına mukabil, birtakım ara başlıklar altında sempozyum-panel havası içerisinde cereyan etmiştir ki bu ana başlıklar; «Yeni teknolojilerin istihdam üzerine etkileri», «uluslararası ticaretin istihdam ve çıkarları dengelemedeki etkisi», «ekonomik kalkınma ve emek yoğun üretim araçları», «çalışma sürelerinin düzenlenmesi» konuları idi.

Bizim Bakan olarak dahil ediliğimiz grup, «Ekonomik Kalkınma ve Emek Yoğun Üretim Araçları» konusunda idi.

Yüksek malûmları olacağı üzere, son yıllarda Batı ekonomilerinin büyüme hızları son derece azalmış

olup, bundan ötürü işsizlik artmış ve ülkeler bir nispet dahilinde sosyal harcamalarında kısıtlamalara gitmek zorunda kalmışlardır. Bu sebeple dünya ekonomisinin tam olarak canlanabilmesi için alınabilecek istihdam tedbirleri giderek ağırlık kazanmakta ve her ülkede ön plana geçmektedir. Onsekiz ülkenin bakan düzeyinde katılmış olduğu toplantıda muhtelif ülkelerin çalışma bakanları, sorunlarını ve konuya yaklaşım tarzlarını açık kalplilikle ve samimi bir şekilde dile getirmişlerdir.

Konferansta OECD üyesi ülkelerden, rekabet edemeyen sanayilerini korumak yerine, açık ticaret politikalarını benimsemelerini, «Ekonomilerinde Yapısal Değişiklik» adı altında aldıkları tedbirlerle işsizliği diğer ülkelere sıçratmamalarını önemle talep ettim. Bu konuda, özellikle Batı ülkelerinin, işçilerimizin geri dönüşlerini zorunlu bir önlem gibi takdim etmemeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca, ülkemizde son alınan ekonomik tedbirlerin, özellikle emek yoğun teknolojiye dayalı üretimi artırmadaki önemli rolü de izah edilmiştir.

Bu arada, küçük ve orta boy işletmelerin yeni iş sahaları yaratmasındaki önemi, hizmet ve konut sektörlerini geliştirmek için alınan tedbirler, gelişmekte olan yörelerdeki altyapı yatırımlarının artırılması hususunda alınan kararlar üzerinde durulmuştur.

Neticede, işsizliğin piyasa mekanizması ve uluslararası rekabete dayanan hızlı ekonomik büyüme ile uzun vadede çözümlenebileceği konferansta tarafımdan ifade edilmiştir.

Ayrıca, Paris'te bulunulduğu sırada Türkiye-Fransa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulamasıyla ilgili olarak 10 Haziran 1983 tarihinde parafe edilmiş olan İdarî Anlaşma, aynı tarihten geçerli olmak üzere de imzalanmıştır. Bilahare, 9 Şubat 1984 günü Bonn Büyükelçiliğinde Türk basın mensuplarına ve vatandaşlarımıza hitaben her gün yayın yapan Batı Alman

Radyosu WDR'nin Türkçe bölümü yetkilisine bir beyanat verilmiştir.

Sözü geçen radyoda aynı gece yayınlanan konuşmada, vatandaşlarımıza, milletimizin sonsuz güvenine mazhar olarak iktidara gelmiş bulunan Hükümetimizce geri dönüşün teşvik edilmediği, bununla beraber, kendi rızalarıyla ülkemize dönecek vatandaşlarımızın meseleleriyle yakından ilgilenildiğini, geri dönmek isteyenlerin acele etmeden ve kısa vadeli parlak maddi tekliflerin cazibesi altında kalmadan karar vermeleri gerektiği söylenmiş, 2147 sayılı Kanunda getirilmek istenen, işlemleri basitleştiren ve bürokrasiyi tamamen ortadan kaldıran yeni tedbirler izah edilmiş, 1986 yılında AET ile olan ilişkilerimizin bir karara bağlanması halinde vatandaşlarımızın istifade etmekte oldukları prim iadelerinin sona ereceği, prim transferlerinin zorunlu olarak SSK'ya yapılması gibi birtakım dedikodulara itibar etmemeleri gerektiği vurgulanmış, bilhassa prim iadeleri konusunda tefecilere, aracılara primlerini kırdırmamaları gerektiği, bunun alternatiflerinin tarafımızca getirildiği söylenmiş; ayrıca, prim iadesi gibi bir konu var ise, Devletimizin ve bizden önceki hükümetlerin de yıllardır vurguladığı gibi, bizim, geri dönüşlerde yalnız işçinin primini değil, işverenin primini de birlikte talep ettiğimiz kendilerine anlatılmış ve vatandaşlarımızın bu iade konusunda döviz olarak Türkiye'ye göndermek istedikleri miktarları herhangi bir Türk bankası nezdinde açtıracakları hesaplara gönderebilecekleri ifade edilmiştir.

Vatandaşlarımızın büyük ilgisini çeken bu konuşmanın bir gün sonra Baviera bölgesindeki işçilerimize hitaben de yayınlandığı öğrenilmiştir. Basın toplantısını müttakip, Federal Almanya Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanı Sayın Norbert Blum, Müsteşarı Beden ve teknisyenlerden kurulu bir Alman heyeti ile takriben 1,5 saat süren görüş alışverişi şeklinde cereyan eden gayri resmî bir müzakere yapılmıştır. Toplantı neticesinde muhataplarımız Türk heyetinin ilk defa ciddi bir şekilde hazırlanarak, müşahhas tekliflerle karşılına çıkmış olduğunu söylemişler, iki ülke arasında vatandaşlarımızın ülkemize geri dönüş sorunları da dahil olmak üzere, bütün istihdam meselelerinin görüşülmesini teminen teknisyenler seviyesinde bir ortak çalışma grubunun en geç Nisan 1984 ayında toplanmasını, 1978 yılında parafe edilmiş olmakla beraber günümüze kadar henüz imzalanmamış bulunan Sosyal Güvenlik Ek Sözleşmesinin süratle imzalanmasının teminini kabul etmiştir; ayrıca Sayın Blum, ülkemize geri dönecek vatandaşlarımıza hiçbir surette baskı yapılmayacağını, böyle bir durum olursa bunu

ortadan kaldırmayı şahsen taahhüt ettiğini; diğer taraftan Federal Almanya'da kalacak Türklere hiçbir ayırım yapılmayacağını ve onların Alman toplumuna uyumlarının sağlanması için her türlü tedbirin alınacağını ifade etmişlerdir.

Adı geçen bu beyanını Almanca olarak WDR radyosunda da tekrarlamıştır. Bu toplantının akabinde Federal Almanya Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanı Türk heyeti şerefine 35 kişilik bir yemek vermiştir. Bu yemekte de Sayın Blum, Türk işçilerinin her türlü meselelerini çözmeye Alman makamlarının yardımcı olmada hazır olduklarını ifade etmişlerdir. Daha sonra Türk heyeti sırası ile Köln, Hamburg, Berlin ve Münih şehirlerinde Başkonsolosluklarımızda tertiplenmiş bulunan vatandaş toplantılarına katılmıştır. Bu görüşmelerde, tarafımızdan önce Türkiye'yi 6 Kasım'a getiren gelişmeler vatandaşa izah edilmiş, yeni Hükümetin çok kısa zamanda bürokrasiyi kaldırmak, vatandaşın beyanına itibar etmek suretiyle işlemleri basitleştirmek yolunda sarf ettiği çabalar belirtilmiş, günümüze kadar alınan muhtelif tedbirler konusunda bilgi verilmiş ve 2147 sayılı Kanunda getirilmesi öngörülmüş olan yenilikler açıklanmıştır.

Edinilen intibaya göre, vatandaşlarımız, iktidara geldiğinden beri çok kısa bir müddet geçmiş olmasına rağmen, Hükümetimiz tarafından alınan kapsamlı ve köklü tedbirlerden çok memnun kalmışlardır. Yurt dışında yillardan beri yaşamakta olmalarına mukabil, bugüne kadar meselelerin yuvarlak ifadelerle geçiştirildiğini, ilk defa bir hükümetin kendilerine somut teklifler getirmiş olduğunu ifade etmişler, 2147 sayılı Kanunla getirilmek istenen yenilikler dolayısıyla memnuniyetlerini beyan etmişlerdir.

Şunu da belirtmekte yarar görürüm : Alman yetkililer, gerek Bonn, gerek Berlin ve gerekse diğer şehirlerde ziyaretimize büyük önem atfetmişler ve milletimizin tekrar demokratik parlamenter sisteme geçmesinden ve bu kısa süre içerisinde Hükümetimizin icraatlarından ve meselelere yaklaşmasındaki anlayış ve davranışlarındaki büyük memnuniyetten sevinç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Sonuçta, iki dost ülke arasında ve bilhassa işçi meselelerine yaklaşım konusunda daha önce konuşulamayan pek çok konu gündeme gelmiş ve çözümü için adımlar atılmaya, kapalı kapılar aralanmaya başlamıştır. Bu da gerek, biz gerekse Alman Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanlığı tarafından çok sevindirici ve ümit verici bir gelişmenin başlangıcı olarak vurgulanmıştır.

Hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri, Hükümetin gündem dışı konuşmasından sonra siyasi parti grupları birer defa ve 10'ar dakikayı aşmamak üzere konuşma hakkına sahiptirler. Gruplar adına konuşmak mümkündür. Konuşmak isteyen?.. Yoktur.

2. — *İzmir Milletvekili Ahmet Süter'in, tütün ekici piyasası hakkında gündem dışı konuşması ve Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın cevabı.*

BAŞKAN — İkinci olarak, «tütün ekici piyasası» konusunda gündem dışı konuşmak üzere İzmir Milletvekili Sayın Ahmet Süter, buyurun.

Süreniz 5 dakikadır efendim.

AHMET SÜTER (İzmir) — Sayın Başkan ve Yüce Meclisin değerli üyeleri; huzurunuzda Ege tütün ekicileri piyasasının açılışı nedeniyle çıkmış bulunuyorum.

Şunu kesinlikle ifade etmek istiyorum ki, burada ne iktidara satılmak ne de demagoji yapmak üzere huzurunuzda gelmiş değilim. Gerçekleri; piyasanın gerçeklerini, yıllarca bir tütün ekicisi ve bir o kadar da Ekici Dernek, Birlik ve Konfederasyonunda görev yapmış bir arkadaşınız olarak yalnız gerçekleri dile getirmeye çalışacağımı ifade etmek isterim.

Aziz arkadaşlarım, Ege tütüncü maalesef bu piyasa tutumuyla perişan duruma düşürülmüştür. Esasen, basından da takip ettiğiniz gibi, Sayın Bakanımıza gösterdikleri soğuk davranış bunun en bariz ifadesidir.

Değerli arkadaşlarım, Cumhuriyet Türkiye'sinde 1931, 1961 tütün piyasaları tarihte geçmiş, tarihi görevini ikmal etmek üzere olan 1984 yılı Ege tütün ekicileri piyasası ve hatta diğer piyasalar da bu durumu izlerse, neticesinin hüsrana olacağını peşinen belirtmek istiyorum.

1931 yılında dünya bir ekonomik krizin içindedir, büyük bir buhran geçirmiştir ve buna o zamanlar çocuk yaşta olduğumuz halde büyüklerimizden duyduğumuz «31 buhranı» dedikleri buhran içerisinde yine Türkiye'de tütün ekicisi böyle bir duruma düşmüş ve yıllarca iki yakası bir araya gelmemiştir.

1961 yılında olağanüstü bir durum vardır, oldukça yüklü bir rekolte vardır; ama günün şartları, bir ihtilalin akabinde gelen bir piyasa, maalesef o günkü hükümeti, «Devlet adına iyi yapıyoruz» diye bürokrasiyi yanıltmış ve yine 30 sene sonra çok kötü bir tütün piyasası idrak edilmiştir. Kadere bakın ki, 23 yıl sonra 1984'de tekrar ona benzer bir piyasa

izlenmiş ve buradaki kimin korunduğunu biraz sonra izah etmeye çalışacağım.

Aziz ve muhterem milletvekilleri; tütün ekicisinin yetiştirdiği mahsule sadece bir istihlal, sadece mahsul, sadece kâr olarak bakamayız. Bunun en başta sosyal yönü vardır. 550 ilâ 600 bin aileye (ki, aşığı yukarı üç milyona, belki de bunu müteceviz, tüm Türkiye'yi genişletirsek) büyük bir kitleye hitap etmektedir. Tütün ekicisi, tütün müsatahsili diğer müsatahsillerin tamamen dışında uzun zaman bir seneyi aşkın, 14, 15 ay emek verdiği mahsulünü değerlendirmek mecburiyetindedir. Ne pamuğa, ne fındığa, ne çaya, ne şuna, ne buna, birçok şeylere benzemez, belki çayı bunun dışına çıkarmak lazım; ancak şunu söylemek istiyorum, tütün de bugün verilen fiyatı, sabah verilen fiyatı öğleden sonra bulamazsınız. Tüccardaki durumu söylüyorum. Tekelde gayet tabii ki değişmeyecektir. Son yıllarda Devletimiz, hükümetlerimiz buna önem vermiş ve eğilmişlerdir. Bu nedenle, bunu sadece bir kâr matahı halinde görmemek lazım; buna mutlak suretle büyük bir kitlenin sosyal yapısını değiştirecek, ona güç katacak bir fonksiyon getirilmesi lazımdır.

Bu sene Ege tütün rekoltesi 140 bin ton civarındadır. Bunun iki gün içinde alım yapılan miktarı, evvelce tüccarın aldıkları da dahil olmak üzere, 107 bin tona ulaşmıştır. Bu rakam televizyon ve radyo yayınlarından verilen bir rakamdır. Buna göre, 33 ilâ 35 bin ton civarında bir tütün geriye kalmıştır. Dün yaptığımız bir tespitte göre, Kırkağaç'ta Mustafa Diler isimindeki bir vatandaşımızın 10 balyalık bir koçan tütününün 6 balyası iskarta edilmek üzere, geriye kalan 4 balyasına kilogram başına 60 lira gibi bir fiyat verilmiştir. Buna göre ortalama fiyatın, her ne kadar Sayın Hükümetimiz tarafından 350 - 375 lira civarında tutulacağı düşünülürse de, çünkü bu seviyeye inen fiyatlarla, piyasanın üçüncü günü olan bugün, maalesef fiyatların 50 - 100 lira arasında seyredeceği ve eski tabiriyle «Kayme» yeni tabiriyle «Ortalama fiyatın» da maalesef 200 lira civarında olacağı ve hiçbir zaman 300, hatta 350 lirayı bulmayacağı kesin olarak ifade edilebilir.

BAŞKAN — Sayın Süter, bir dakikanız kaldı, lütfen toparlayınız.

AHMET SÜTER (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Değerli arkadaşlarım, ekicinin menfaati burada düşünülmemiştir, ekici teşvik de edilmemiştir. Ekicinin menfaati düşünülmediği gibi, gelecek yıllar içinde bir teşvik bahis konusu olamamıştır. O halde, or-

ta direği nasıl destekliyeceğiz?.. Ortalama fiyatla ancak destekliyeceğiz ve tatmin edeceğiz.

Kısaca hemen izah etmek istiyorum; geçen sene ve bu sene tütün ihraç fiyatlarında bir değişiklik olmamıştır. İhraç fiyatı 4 dolar 30 cent'dir; ama 15.2.1983 tarihinde 1 doların alış fiyatı 192,80 TL., satış fiyatı 196,66 TL. idi. Bu yıl 15.2.1984'de dolar alış 312, dolar satış 314,30 lira civarındadır ki, arada yüzde 60'lık bir fark vardır. Sayın Bakanımız İzmir'deki beyanlarında derler ki: «Biz yüzde 40 civarında bir fark verdik.» Bu eğer kurdan dolayı doğan bir farksa; yüzde 20'si nerede ve bu kime verilmiştir, kime destek sağlanmıştır; bilhassa bu hususu öğrenmek isteriz.

Kaldı ki, esasen hayat pahalılığı veya bir diğer deyişle, enflasyonda zaten yüzde 40'lık bir gelişme olmuştur. O halde, Devlet, ihracatçı, tüketici ve ekici denen bu dörtlüden, sadece kısmen Devlet, büyük çapta ihracatçı düşünülmüşse de, ekici ve tüketici korunmamıştır, korunmamaktadır.

Takriben 1 kilosunu 5 bin liraya sattığımız sigaranın; Samsun, kısa Maltepe veya kısa Samsun sigarasının, ekiciden alınan tütünde başfiyat her ne kadar 465 lira ise de, 200 lira civarında vasatının seyredeceğini düşünürsek, bunun büyük kazancının kimlere ait olduğunu huzurunuzda belirtmek isterim.

Aziz ve muhterem milletvekilleri; biz, kesinlikle ifade edeyim ki, tüccara, ihracatçıya ve sermayeye karşı olan bir zihniyetin temsilcileri değiliz. Ancak, Sayın Bakanın piyasa öncesi; ki, kısmen politik mana ifade eder, Tütün Kurultayı içerisinde Virjinya tütününü övmesi cidden talihsiz ve hatta isabetsiz bir davranış olmuştur. Zira, bizzat Amerikalılar Sudan'da Ege tipi tütün, Şark tipi tütün yetiştirmek için çalışmalarında bulunmuşlardır.

BAŞKAN — Sayın Süter, lütfen toparlayınız, süreniz dolmuştur.

AHMET SÜTER (Devamla) — Toparlıyorum efendim.

Yine, piyasa sonrasında «üretim ve tüketim dengelenmeli» diyor Sayın Bakan. Bunu kim dengeleyecek? Üretim ve tüketimi dengeleyecek olan Hükümettir. Hele hele domatesle mukayese ve gazeteye verdiği şu beyanları Yeni Asır'dan okuyorum: «İthal malı sigara bu hafta geliyor, en az 350 liradan satılacak.

Ben gazetelerde önce vefat ilanlarını okurum.

Mevduata aylık faiz uygulamasına geçeceğiz. Param olsa bankaya yatırırdım. Cebimde 5 kuruş nakit para yok, çek kullanıyorum. Siz de öyle yapın.

İçtiğim sigaralar da Tekel Genel Müdüründen diyor; eğer gazetenin yazdıkları doğruysa. O zaman, peki Sayın Bakan içtiği sigarayı Genel Müdürden alıyor da, gerek tüm tüketici ve gerek bizler bu sigarayı nereden bulacağız?..

O nedenle değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanın bu beyanlarını yanlış buluyoruz. Hepimiz bakan da olabiliriz; bakan da olsak, bilmediğimiz konular hakkında bu kadar çapraşık ve bu kadar gerçeği yansıtmayan konuşmalar yapılmasını doğru bulmadığımı ifade etmek isterim.

Beni dinlediğiniz için hepinize saygılar sunuyorum efendim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Süter.

Bu gündem dışı konuşmaya cevap vermek üzere buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI VURAL ARIKAN — (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben söze, Sayın Süter'e teşekkürle başlayacağım, bu konuşma fırsatını bana verdikleri için.

Tütünün ülkemizin ekonomik hayatında ve sosyal yapısında ağırlıklı ve önemli bir yeri olduğu hepimizin malumudur. İhracatımızda yeri var, istihdamda yeri var, tarım ürünleri içerisinde değer olarak yeri var, gayrisafi millî hâsılada yeri var. Rakamları vermeyeceğim.

1969 yılında tütünde destekleme fiyatı getirilirken yasanın 1 inci maddesinde aynen şöyle bir hüküm vardır: «Devlet (Yani Bakanlar Kurulu) lüzum gördüğü yıllarda ve lüzum gördüğü yörelerde destekleme alımı yaptırmak üzere teşvik edebilir, piyasaya girebilir.» Demek oluyor ki, yasa koyucunun maksadı, mutlaka her yıl her yörede tütünün desteklenmesi değildir. Burada, hem makro ekonomi açısından ülkenin menfaatlerinin düşünülmesi lazımdır, hem de mikro açıdan müstahsilin menfaatlerinin düşünülmesi lazımdır. Mutlaka bir denge unsuru gerekiyor. Kanun böyle olmasına rağmen, maalesef itiraf etmek lazım gelir ki, şimdiye kadar bu uygulama yapılmamış, meseleye tamamen siyasî açıdan yaklaşılmıştır.

Önümüzde bir seçim vardı, bu seçimden önce piyasa açılacaktı; zannediyorlardı ki, bundan önceki dönemlerde olduğu gibi bir seçim fiyatı verilecektir. Hayır, böyle olmadı. Geçen yıl verilmiş olan başfiyata, muhtelif faktörler nazarı itibara alınarak yeni başfiyat hesaplandı. Nedir bu faktörler?.. Üreticinin maliyeti, maliyet artı kâr unsuru, ihracat imkânları, fiyat seviyesindeki yükseklik ve destekleme alımı ya-

pılan diğer tarım ürünlerine verilenler ve bunun üzerine 465 lira hesabı saptandı.

Tarım ve Orman Bakanlığının yaptığı etütlere göre verilmesi lazım gelen başfiyat 435 liradır. Ziraat Mühendisleri Odasının yaptığı etütlere göre verilmesi gereken başfiyat 500 liradır. Bunlar elimizdeki raporlardır. Tekel Genel Müdürlüğünün yaptığı hesaplara göre verilmesi lazım gelen başfiyat 470 liradır; ama Bakanlıklararası Tütün Kurulu bunu 465 lira olarak saptamış ve böyle açıklamıştır.

Esasında tütünde başfiyat önemli değil, ortalama fiyat önemli. Sayın Süter, biraz önce ortalama fiyatın bu yıl 200 lirayı aşamayacağını ve hatta o fiyata ulaşamayacağını söyledi. Ben iki günlük tütün alım neticesini size vereyim. Bu iki gün içerisinde 41 bin ton tüccar alım - satım yapmıştır, 62 bin ton Tekel İdaresi alım yapmıştır. 62 bin tondaki ortalama fiyat, gerçek rakamdır, 379.85 liradır ve geçen yılki başfiyatına göre vermiş olduğunuz fazlalık yüzde 38,8 nispetindedir. Aslında, bu yılki üretimin, bütün müstahsilin de kabul ettiği gibi, geçen yılki üretime nazaran 16 puan randıman itibariyle daha düşük olduğu nazarı itibara alınırsa, başfiyatının daha düşük verilmesi lazım gelirdi veya şöyle ifade etmek lazım gelir; 16 puana göre 38 nispetinin üzerinde mütaala etmek lazım gelir.

Bu itibarla, verilen fiyat bizim hesaplarımıza göre, politikanın dışında ekonomik verilere ve sosyal verilere dayanan bir fiyattır. Nitekim Yeni Asır Gazetesinden bir pasaj okudular, ben de kendilerine aynı gazetenin Başyazarı Güngör Mengi'nin yazısını okumalarını tavsiye ederim, eğer vakitleri var ise. (Alkışlar) Orada der ki Güngör Mengi: «Türkiye'de ilk defa destekleme fiyatı tayin edilirken politik nedenlerin dışında davranıldı.» Onun için, olaylara gerçek bakmadığımız müddetçe, ilaçlarını, reçetelerini doğru verebilmeniz mümkün değil.

Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu millî bir tütün politikasının oluşturulmasını gerektiriyor ve bunun için iki kurul teşkil ediyor. Birinci kurul Millî Tütün Komitesi; muhtelif organlardan oluşuyor. İkinci kurul Bakanlıklararası Tütün Kurulu; muhtelif bakanlardan bir araya gelen bir kurul. Fakat tütün politikasını oluşturamadığımız için bugün üç handikapla karşı karşıyayız.

Birinci handikap; Ege Bölgesinde kaç menşeli tütün var bilir misiniz?. Ege Bölgesinde dört menşeli tütün var. Marmara Bölgesinde sekiz menşeli tütün var, Karadeniz Bölgesinde 16 menşeli tütün

var, Doğu Anadolu Bölgesinde 23 menşeli tütün var ve bir tip, bir standart yaratamamışız; yaratamadığımız için evsaf düşük oluyor. Bu, birinci handikapımız.

İkinci handikapımız destekleme alımlarından kaynaklanıyor. Tekel'in iki çeşit stoku var: Birisi idarî stok; yani kendi ihtiyaçlarına göre sigara üretimi dolayısıyla bulundurulması lazım gelen stok. Türkiye'de sigara tüketimi yılda 65 bin ton. Türk tütününün fermante için iki yıl bekleme süresi var. Binaenaleyh, stokunuzun 130 - 150 bin ton arasında olması lazım. Halbuki, bu sene yılbaşı itibariyle tütün stokunuz 240 bin ton; yani iki yıllık yerine, üç yılı aşan bir stoka sahipsiniz. Bu yıl Ege'de 140 bin ton tütün elde edildi; 40-50 bin ton ihraçlık tütündür, 80 bin ton imalat için gerekli tütündür, geriye kalan 100 bin ton bir stok birikimi daha olacaktır.

Üçüncü bir handikapımız daha var. Bu handikapımız ne? İstatistiklere bakınız; artık şark tütününe talep giderek azalıyor. İtalya şark tipi tütünün yanında başka tip tütün üretmeye başladı; Yugoslavya başladı; komşumuz Yunanistan'ı AET ülkeleri teşvik ediyorlar ve bu konuda yardım ediyorlar. Şark tipi tütüne talebin muhafaza edilebilmesi için mutlaka yüksek kaliteli tütün yetiştirmek mecburiyeti var. Yoksa, siz rasgele desteklemeye devam ederseniz, ekonomik verilerin dışında bu handikapları da göz önüne almaksızın devam ederseniz, o zaman çıkmaza girersiniz. Biz sosyal zorluğu burada gördük; ama eskisi gibi devam etseydik çok büyük zorluklarla karşı karşıya gelecektik. Tütün neslinin düzeltilmesi ve geliştirilmesi için Tarım Bakanlığı, Gümrük ve Tekel Bakanlığı ve üniversiteler sıkı bir işbirliği halindedirler.

Sayın Süter'in söylediği gibi, ben şimdiye kadar tütün ziraati yapmadım; ama Bakanlığa geldiğimden bu yana, mevzuatı da dahil, belki şimdiye kadar kendilerinin okuyamadığı derecede kitap okudum, rapor okudum; hem de sadece Tekelin değil, muhtelif kaynaklardan okudum ve olaya objektif olarak yaklaşmaya başladım. (ANAP sıralarından alkışlar).

Diyeceksiniz ki, «Sizi zürrâ soğuk karşıladı.» Yüksek de verseydik soğuk karşılayacaktı, alçak da verseydik soğuk karşılayacaktı. Neden bilir misiniz? Çünkü daima politik yaklaşmışsınız olaya, politikanın dışına çıkıp, gerçekçi bir açıdan olaya yaklaştığınız zaman soğuk karşılanıyorsunuz; ama bir daha ki seneler göreceksiniz, zürrâ da bunu anlayacaktır.

Size bir örneğini vermek istiyorum, istatistiklerle sabittir. 1981 yılında bir slogan ortaya atılmış; «İyi

tütününe iyi para» sloganı ki, o zaman Tütün Tekeli Kanununun 4 üncü maddesi de değiştirilmiş, denmiş ki: «Hem tütün sahaları tahdit edilebilir, hem de miktar sınırlaması getirebilir.» O sene Ege'de 104 bin ton tütün istihsal edilmiş. Bunun 80 bin tonunu tüccar almış, ihraç etmiş, 20 bin tonunu da idarî ihtiyaçlar için Tekel İdaresi almış.

Görülüyor ki, politikayı iyi düzenlerseniz, istihsaliniz iyi oluyor. kaliteli oluyor, başta arz etmeye çalıştığım handikaplar doğmuyor; zürâ da memnun oluyor, ekici de memnun oluyor, Tekel de memnun oluyor. Onun için, ben, Sayın Süter arkadaşımın, olayları bu meslekten gelen bir kişi olarak saptırmasını beklerdim.

Hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

AHMET SÜTER (İzmir) — Müsaadenizle söz hakkım doğdu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, gündem dışı konuşma yapmak isteyen arkadaş konuşmasını yapmıştır, Bakan cevap vermiştir. Üçüncü bir söz hakkı yoktur İçtüzüğümüzde.

3. — *İzmir Milletvekili H. Yılmaz Önen'in, Büyük ve Küçük Menderes nehirlerinin taşkınlarından çevrenin korunmasına dair gündem dışı konuşması.*

BAŞKAN — Üçüncü gündem dışı söz istemi, «Küçük Menderes Nevrinin taşkınlardan korunması» konusunda İzmir Milletvekili Sayın Yılmaz Önen, buyurun efendim.

YILMAZ ÖNEN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devamlı yağın yağmurlar nedeniyle Büyük ve Küçük Menderes Nehirlerinin ve buna bağlı çayların taşması sonucu, İzmir, Aydın, Manisa illerinde binlerce dönüm arazinin sular altında kaldığı basında yer aldı ve kamuoyu da öğrenmiş oldu. Bense bir kısmını yaşadım; yağmur bütün şiddetiyle devam ettiği sıralarda seçim bölgemdeydim. Tire, Selçuk, Ödemiş ve Torbalı'da ekili arazilerin, Küçük Menderes'in taşması nedeniyle sular altında kaldığını gördüm. Bu sular kısa zamanda arazide büyük bir zarara sebep oldu; yollar kapandı, köprüler yıkıldı. Ayrıca, Kiraz İlçesinde her yıl bu taşkından 20 - 25 evin yıkıldığı ilgililer tarafından belirtildi.

Bugün Ülkemizin en verimli arazisine sahip bu yörede Küçük Menderes Nehrinin taşması, her yıl belirli zamanlarda tahribat yapmakta, basın bunu yazmakta ve resimlemektedir. Hayat normale döndüğü zaman da, idareciler tarafından bu yörede yaşa-

yan insanlara sadece tehlikenin yeniden başgösterebileceği belirtilerek uyarıda bulunulmaktadır.

Sayın milletvekilleri; her yıl tekerrür eden bu tabii afet için neden daha önce önlemler alınmaz?... Milyonlara mal olan bu zararın nasıl karşılanacağını kara kara düşünene kadar, neden bu nehre bir baraj yapılması planlanmaz?.. Sayın Özal Hükümetinin bu konuyu bir an önce gündeme getirip Küçük Menderes Nehrine bir baraj yapımına karar vermesi gerekir. Bu kararla, yörenin su taşkınlarından korunması sağlanacak, aynı zamanda şimdiye kadar kuyu suyuyla toprağını sulayan Ödemiş ve çevresindeki üretici, kuyu suyu artık çekilmiş durumda olduğu için, sulama suyunu da bu barajdan kullanarak sağlayacak ve yüzü gülecektir. Bu konu ele alınmadığı müddetçe, Küçük Menderes Nehri her yıl tahribatlarına devam edecek ve arkasında milyonlarca lira zarar bırakarak Ege Denizine boşu boşuna akıp gidecektir.

Hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Önen.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — *Moskova'ya giden Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'na, Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/313)*

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

Gündemimizin «Sunuşlar» bölümünde Cumhurbaşkanlığı tezkereleri vardır; okutup ayrı ayrı bilgilerinize sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Devlet Başkanı Yuri Andropov'un cenaze törenine katılmak üzere Moskova'ya giden Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar; Dışişleri Başkanlığına Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin, Başbakanvekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — *Suudi Arabistan'a gidecek olan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/314)*

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığının diğer bir tezkeresini okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

21 - 25 Şubat 1984 tarihleri arasında Suudi Arabistan'a gidecek olan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in dönüşüne kadar; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığına Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın vekillik etmesinin, Başbakanvekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — *Suudi Arabistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'na, Devlet Bakanı Mesut*

Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/315)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığının diğer bir tezkeresini okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

21 - 25 Şubat 1984 tarihleri arasında Suudi Arabistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığında Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin, Başbakanvekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

IV. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enerji üretimine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/9)*

BAŞKAN — Gündemimizin «Sözlü sorular» kısmının birinci sırasında bulunan Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun sorusu, Sayın Bakanın istemi üzerine, gelecek haftaya ertelenmiştir.

2. — *İzmir Milletvekili Mahmut Akkılıç'ın, Yükseköğretim Kanununun uygulanmasından doğan sorunlara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi. (6/10)*

BAŞKAN — 2 nci sıradaki soru da, soru sahibi izinli olduğundan ertelenmiştir.

3. — *İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, vergi anlayışı konusundaki beyanına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi. (6/11)*

BAŞKAN — Sayın Özkaya?.. Yoklar.

Sayın Bakan buradalar.

Sözlü soru sahibi burada bulunmadığı için, bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

Gündemimizde bugün için görüşülecek başka konu bulunmadığından, gündemdeki sözlü soruları sırasıyla görüşmek için 21 Şubat 1984 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 15.45

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

33 ÜNCÜ BİRLEŞİM

16 . 2 . 1984 Perşembe

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA
SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞ-
TIRMASI YAPILMASINA DAİR
ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, enerji üretimine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/9)

2. — İzmir Milletvekili Mahmut Akkılıç'ın, Yükseköğretim Kanununun uygulanmasından doğan sorunlara ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi. (6/10)

3. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, vergi anlayışı konusundaki beyanına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi. (6/11)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

